

Resultaten onderzoek vleermuizen, gierzwaluwen en huismussen

Locatie : Bosscheweg 26 t/m 32 Aarle-Rixtel

Datum : 12-1-2021

Projectnummer : P19-0162

Opdrachtgever : WoCom

Witvrouwenbergweg 2

5711 CN Someren

Opgesteld door

Kwaliteitscontrole :

Kader

Initiatiefnemer is voornemens de woningen aan de Bosscheweg 26, 28, 30 en 32 te slopen of ingrijpend te renoveren. In verband met de voorgenomen plannen is in 2020 een toets flora en fauna uitgevoerd (Staro, P20-0105). Hieruit is gebleken dat de gebouwen mogelijkheden bieden voor verblijfplaatsen van vleermuizen, gierzwaluw en huismussen.

Om eventuele overtreding van de Wet natuurbescherming te kunnen voorkomen, is een nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. In onderhavige notitie worden de resultaten van het nader onderzoek beschreven.

Figuur 1. Begrenzing van het plangebied (rode lijn)

Methode

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het vleermuisprotocol van 2017. Het onderzoek naar vleermuizen richt zich op het vaststellen van de functie van het gebied voor vleermuissoorten. De volgende functies voor vleermuizen zijn mogelijk aanwezig binnen het plangebied en zijn onderzocht:

- Foerageergebied
- Vliegroute
- Verblijfplaatsen gebouwbewonende soorten
 - Zomerverblijfplaats
 - Kraamverblijfplaats
 - Paarverblijfplaats
 - Winterverblijfplaats

Gezien de verspreiding van de vleermuissoorten in Nederland en de beschikbare functies voor vleermuizen binnen het plangebied, zijn de volgende vleermuissoorten binnen en in de omgeving van het plangebied te verwachten: gewone en ruige dwergvleermuis, laatvlieger en gewone grootoorvleermuis.

Op basis van de functies van het gebied voor vleermuizen en de te verwachten soorten binnen het plangebied is de inspanning en tijdsperiode van het onderzoek vastgesteld. Tabel 1 geeft een overzicht van de bezoekdata, de onderzoeker(s), de onderzochte functie en het moment op de dag en de weersomstandigheden per deelgebied.

Het onderzoek naar verblijfplaatsen in de ochtend is uitgevoerd met minder personen dan de avondrondes in het voorjaar, conform het vleermuisprotocol 2017; “doordat het zwermen 's ochtends meer tijd in beslag neemt dan het uitvliegen 's avonds, kan een waarnemer in de nacht een groter gebied overzien door rond te lopen of te fietsen”. Tijdens het onderzoek naar verblijfplaatsen in het najaar is ook afgeweken van de vuistregel dat in het donker meer dan een kwart van het onderzoeksgebied te (over)zien of te beluisteren moet zijn. De rondes in het najaar zijn ook uitgevoerd door minder personen dan in de avond van het voorjaar. Het onderzoek is dan gericht op het aantonen van paarverblijfplaatsen en aantikkende vleermuizen die een mogelijke winterverblijfplaats kunnen aantonen. Dan is de vuistregel dat er een kwart van het onderzoeksgebied te overzien moet zijn ook niet van kracht. We hebben gemerkt dat er met weinig mensen op een efficiënte en effectieve manier paarverblijfplaatsen en mogelijk winterverblijfplaatsen kunnen worden aangetoond en hun territoria in kaart kunnen worden gebracht. Tijdens het onderzoek is ook gebruik gemaakt van een warmtebeeldcamera, waardoor vleermuizen makkelijker te volgen zijn en beter zijn waar te nemen als ze aan het antikken of zwermen zijn.

De gewone dwergvleermuis gebruikt in de winter massale gebouwen als massale winterverblijfplaats. De gebouwen kenmerken zich vooral door een robuuste bouwstijl, de aanwezigheid van diepe spleetvormige ruimten (spouw, dilatatievoeg, holle vloerelementen etc.) en een ruimte met een dusdanig grote oppervlakte dat er meer dan honderden tot duizenden vleermuizen in kunnen verblijven. In dit geval is ervoor gekozen om geen onderzoek uit te voeren naar massale winterverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen gedurende de nacht, omdat de woningen niet voldoen aan de specificaties van een mogelijke massawinterverblijfplaats. In de gebouwen is niet voldoende oppervlakte beschikbaar waarin een grote hoeveelheid aan gewone dwergvleermuizen in kan verblijven.

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd met behulp van verschillende batdetectors (Pettersson D240x en Anabat Walkabout). Vleermuizen maken ultrasoon geluid en met de echo daarvan krijgen ze een

geluidsbeeld van de omgeving. Wij kunnen dat geluid met het blote oor niet of nauwelijks horen, maar een batdetector zet het ultrasone geluid om naar een geluidsfrequentie die wij wel kunnen horen. Met de batdetectors die gebruikt zijn tijdens het vleermuisonderzoek is het mogelijk om opnames te maken van de geluiden.

De Anabat Walkabout heeft als meerwaarde dat de sonogrammen van de geluiden van de vleermuizen gelijk zichtbaar zijn en in het veld kunnen worden geanalyseerd. De opnames zijn, indien noodzakelijk, achteraf geanalyseerd om met zekerheid de vleermuissoort vast te stellen met behulp van BatExplorer.

Tabel 1. Overzicht veldbezoeken, onderzoekers, onderzochte functies en weersomstandigheden. Onderzoekers: IV = ██████████, KM = ██████████, FW = ██████████, JH = ██████████, MO = ██████████. Functies: FG = Foerageergebied, ZV = zomerverblijfplaats, KV = kraamverblijfplaats, VR = vliegroute, WV = winterverblijfplaats. ECMS = zonsopkomst, BCAS = zonsondergang.

Ronde	datum	Functie	tijd	BCAS	ECMS	onderzoeker	bewolking	temp	neerslag	wind
1	28-5-2020	FG/ZV/KV/VR	21.40 – 00.15	21:42	05:31	██████████	Licht bewolkt	17 °C	geen	4 Bft
2	2-7-2020	FG/ZV/KV/VR	21.55 – 00.30	21:58	05:27	██████████	Licht bewolkt	14 °C	geen	2 Bft
3	22-7-2020	FG/ZV/KV/VR	2.45 – 5.50	21:40	05:49	██████████	Helder	9 °C	geen	1 Bft
4	18-8-2020	PV/WV/FG/VR	22.00 – 00.00	20:54	06:30	██████████	Helder	17 °C	geen	1 Bft
5	7-9-2020	PV/WV/FG/VR	21.15 – 23.15	20:10	07:01	██████████	Helder	16 °C	geen	2 Bft

Gierzwaluwen

Het gierzwaluwonderzoek is uitgevoerd conform de methode van het NGB soortinventarisatieprotocol voor gierzwaluwen versie juli 2017. Volgens het NGB protocol is het noodzakelijk om 2 uur voor zonsondergang te beginnen tot zonsondergang. We hebben besloten om na zonsondergang nog minstens 15 minuten te blijven, aangezien gierzwaluwen mogelijk na zonsondergang nog terug kunnen vliegen naar hun nest. Er zijn drie veldbezoeken uitgevoerd specifiek gericht op gierzwaluwen. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd op 1 en 11 juni en 1 juli 2020. Bij het onderzoek naar gierzwaluwen is gelet op de aanwezigheid van rondvliegende gierzwaluwen in de omgeving van de betreffende panden. Het gedrag van aanwezige gierzwaluwen is bestudeerd om te kunnen vaststellen of nestplekken van de vogels zich bevinden in de gebouwen binnen het plangebied. De weersomstandigheden, de data van de veldbezoeken en dergelijke zijn weergegeven in tabel 2.

Tabel 2. Overzicht veldbezoeken, onderzoekers en weersomstandigheden. Onderzoekers: SL = [REDACTED], JH = [REDACTED]

[REDACTED]

datum	tijd (van - tot)	BCAS	onderzoeker	bewolking	temp	neerslag	wind
1-6-2020	19:45 – 22:00	21:46	[REDACTED]	Licht bewolkt	22 °C	geen	2 Bft
11-6-2020	19:55 – 22:15	21:55	[REDACTED]	Licht bewolkt	19 °C	geen	2 Bft
1-7-2020	19:55 – 22:15	21:58	[REDACTED]	Licht bewolkt	18 °C	geen	2 Bft

Huismussen

Het huismusonderzoek is uitgevoerd conform de methode van het NGB soortinventarisatieprotocol voor huismussen versie juli 2017, zoals geadviseerd in het kennisdocument Huismus van BIJ12. Er zijn twee veldbezoeken uitgevoerd specifiek gericht op huismussen. Deze veldbezoeken zijn uitgevoerd op 28 mei en 10 juni 2020.

Bij het onderzoek naar huismussen is gelet op de aanwezigheid van huismussen in de omgeving van de betreffende panden. Het gedrag van aanwezige huismussen is bestudeerd om te kunnen vaststellen of nestplekken van de vogels zich bevinden in de gebouwen binnen het plangebied. Verder is er gekeken naar geschikt habitat voor de huismus binnen en rond het plangebied, zoals wintergroene struiken, foerageergebied, stofbaden en water. De weersomstandigheden, de data van de veldbezoeken en dergelijke zijn weergegeven in tabel 3.

Tabel 3. Overzicht veldbezoeken, onderzoekers en weersomstandigheden. Onderzoeker: LH = [REDACTED]

datum	tijd (van - tot)	onderzoeker	bewolking	temp	neerslag	wind
28-5-2020	09:00 – 11:00	[REDACTED]	Helder	17 °C	geen	2 Bft
10-6-2020	09:00 – 10:00	[REDACTED]	Zwaar bewolkt	18 °C	geen	2 Bft

Resultaten Vleermuizen

Vleermuizen

De resultaten van de verschillende rondes zijn opgenomen en weergegeven in de kaarten in bijlage 1.

Foerageergebied

Gedurende het onderzoek is een enkele foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen aan de oostkant van het plangebied en enkele ten westen van het plangebied, zie figuur 2. Verder zijn enkele passerende gewone dwergvleermuizen en een passerende en een kort foeragerende laatvlieger waargenomen ten noorden van het plangebied. Deze individuen hadden geen binding met het plangebied.

Figuur 2. Foerageergebied gewone dwergvleermuizen (Pp) rond plangebied (getal = aantal)

Vliegroute

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied geen vleermuizen op vliegroute vastgesteld.

Zomerverblijfplaats

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied geen zomerverblijfplaatsen van vleermuizen aangetoond.

Kraamverblijfplaats

Tijdens het onderzoek zijn in het plangebied geen kraamverblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen.

Paarverblijfplaatsen

Mannetjes vleermuizen van sommige soorten vertonen in het najaar een opvallend baltsgedrag. Tijdens de balts vliegen de mannetjes van de gewone dwergvleermuis roepend rond om vrouwtjes te lokken, veelal gebruiken ze hierbij vaste trajecten binnen een territorium. Paarverblijven bevinden zich vaak in het centrum van het territorium in voornamelijk gebouwen of holle bomen.

Tijdens het onderzoek is één baltsende gewone dwergvleermuis waargenomen ten noorden van het plangebied. Daar is het individu ook aantikkend waargenomen bij de woning aan de Bosscheweg 37, zie figuur 3. Het is aannemelijk dat het individu daar zijn paarverblijfplaats heeft. Het territorium van het individu overlapt niet met het plangebied. Het is dan ook uitgesloten dat er een paarverblijfplaats binnen het plangebied aanwezig is.

Winterverblijfplaats

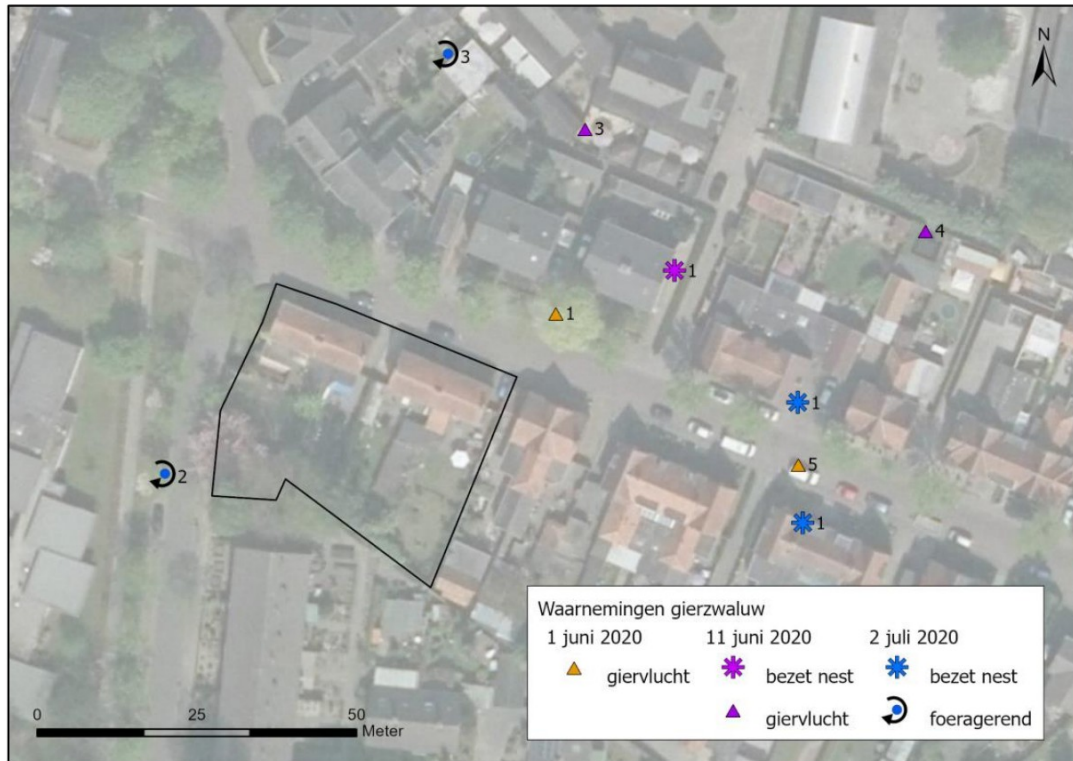
Tijdens het onderzoek is er geen winterverblijfplaats van vleermuizen vastgesteld en ook is er geen gedrag vastgesteld dat een winterverblijfplaats kan indiceren.

Figuur 3. Territorium en aantikkende gewone dwergvleermuis (Pp) rond plangebied (getal = aantal)

Resultaten gierzwaluwen

Tijdens het onderzoek zijn er drie nestlocaties van de gierzwaluw buiten het plangebied waargenomen, namelijk bij de woning aan de Bosscheweg 37, 43 en 46. Verder zijn er meerdere foeragerende gierzwaluwen waargenomen in de omgeving van het plangebied. In de Bosscheweg zijn meerdere gierende gierzwaluwen waargenomen. Alle individuen zijn uiteindelijk in de nestlocaties Bosscheweg 37, 43 en 46 ingevlogen.

Figuur 4. Samenvatting waarnemingen gierzwaluwonderzoek 2020

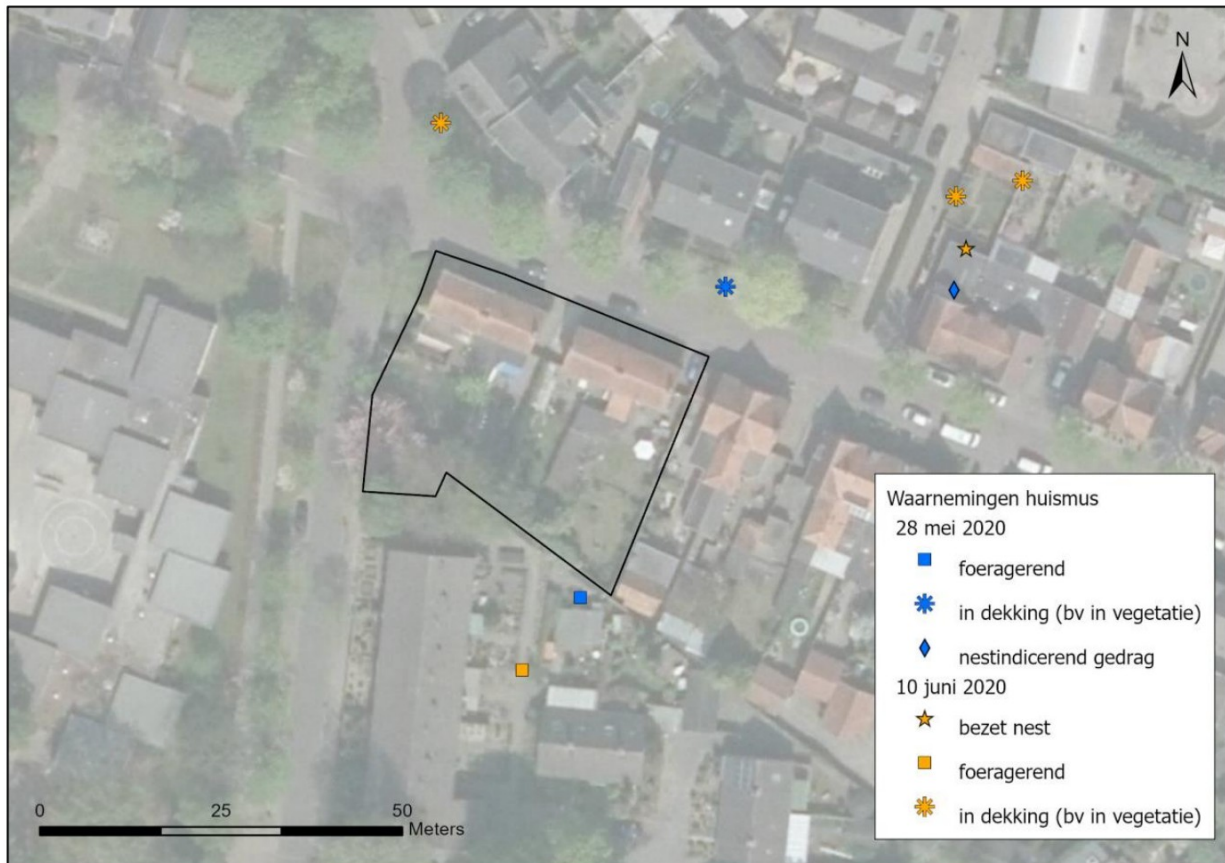
Resultaten huismussen

De omgeving van het plangebied is geschikt als leefgebied voor de huismus, zie figuur 6. Binnen en rondom het plangebied zijn er meerdere mogelijkheden waar huismussen dekking kunnen vinden.

Tijdens het onderzoek naar huismussen zijn er binnen het plangebied geen waarnemingen van huismussen gedaan. Er is besloten om in de omgeving van het plangebied te kijken naar mogelijk aanwezige huismussen. Uiteindelijk is één nestlocatie vastgesteld bij de schuur achter de woning aan de Bosscheweg 37. De woningen bieden vermoedelijk geen geschikte nestlocaties voor de huismus.

Figuur 5. Elementen leefgebied huismus in en in de directe omgeving van het plangebied

Figuur 6. Samenvatting waarnemingen huismus tijdens het onderzoek in 2020

Effectbeoordeling en toetsing Wet natuurbescherming

Vleermuizen

Foerageergebied

Gedurende het onderzoek is rond het plangebied een enkele foeragerende gewone dwergvleermuis waargenomen ten oosten van het gebouw en een enkele foeragerende laatvlieger ten noorden van het gebouw. Het slopen van het gebouw en het creëren van nieuwbouw kan mogelijk een tijdelijk negatief effect hebben op het foerageergebied van deze vleermuizen. In de directe omgeving blijft echter voldoende geschikt foerageergebied aanwezig voor de laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Mochten werkzaamheden in de actieve periode van de vleermuis worden uitgevoerd (april t/m oktober), dan wordt geadviseerd om werkzaamheden in de daglichtperiode uit te voeren, zodat er geen verstoring op foeragerende vleermuizen door kunstlicht plaats kan vinden.

Verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. De werkzaamheden hebben geen direct effect op een verblijfplaats van vleermuizen. Buiten het plangebied is een paarverblijfplaats van de gewone dwergvleermuis waargenomen die mogelijk ook als zomerverblijfplaats kan worden gebruikt. Mochten werkzaamheden in de actieve periode van de vleermuis worden uitgevoerd (april t/m oktober), dan wordt geadviseerd om werkzaamheden in de daglichtperiode uit te voeren, zodat er geen verstoring op de gewone dwergvleermuis door kunstlicht plaats kan ontstaan.

Vliegroutes

Binnen het plangebied zijn geen vliegroutes van vleermuizen aangetroffen. De voorgenomen plannen en werkzaamheden hebben derhalve geen negatief effect op vliegroutes van vleermuizen.

Gierzwaluwen

Tijdens het onderzoek zijn binnen het plangebied geen nestlocaties van gierzwaluwen aanwezig. De voorgenomen plannen en de werkzaamheden hebben geen effect op de gierzwaluw.

Huismussen

Tijdens het onderzoek zijn binnen het plangebied geen huismussen waargenomen. De aanwezigheid van nesten van huismus in het plangebied is uit te sluiten; de voorgenomen plannen en de werkzaamheden hebben dan ook geen effect op de huismus.

Conclusie

Vleermuizen

De werkzaamheden hebben geen negatief effect op vleermuizen. Mochten werkzaamheden in de actieve periode van de vleermuis worden uitgevoerd (april t/m oktober), dan wordt geadviseerd wordt om werkzaamheden overdag uit te voeren zodat er geen verstoring op foeragerende vleermuizen en vleermuizen die verblijven in de woning aan de Bosscheweg 37 door kunstlicht plaats kan vinden.

Gierzwaluwen

In het plangebied geen nestlocaties van gierzwaluwen aanwezig. De werkzaamheden hebben derhalve geen negatieve effecten op gierzwaluwnesten.

Huismussen

Tijdens het onderzoek zijn er geen huismussen waargenomen binnen het plangebied, de werkzaamheden hebben dan ook geen effect op de huismus.

Literatuur

- + Bij12. 2017. Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Bij12. 2017. Huismus *Passer domesticus*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Bij12. 2017. Gierzwaluw *Apus apus*. Kennisdocument. Versie 1.0 Juli 2017
- + Lundberg, K., & Gerell, R. 1986. Territorial advertisement and mate attraction in the bat *Pipistrellus pipistrellus*. *Ethology*, 71(2), 115-124.
- + Netwerk Groene Bureaus. 2017. Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet Natuurbescherming. Versie juli 2017.
- + Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, 2014. Soortenstandaard gewone dwergvleermuis. Versie 1.1, maart 2014. RVO-S12-401/BF15896
- + Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging. 2017. Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Bijlage 1. Waarnemingen per onderzoeksronde

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis

Es – *Eptesicus serotinus* – Laatvlieger

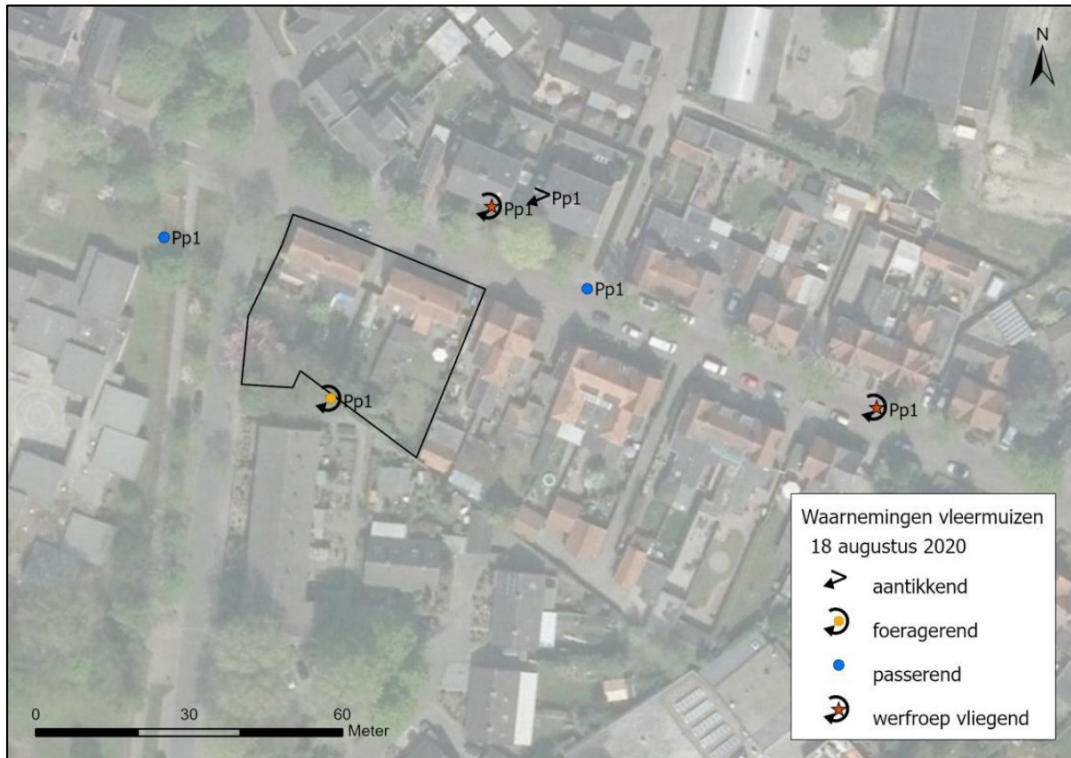
Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
 Es – *Eptesicus serotinus* – Laatvlieger
 Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Getal = aantal

Pp – *Pipistrellus Pipistrellus* – Gewone dwergvleermuis
Getal = aantal